

відсутній□, емітент чи інші відповідальні особи можуть нести відповідальність перед інвесторами.[5]

Література:

4. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593> (дата звернення 11.12.2022 р)
5. Ethereum official document. URL: <https://www.fool.com/investing/stock-market/market-sectors/financials/cryptocurrency-stocks/whitepaper/#:~:text=A%20whitepaper%20is%20a%20document,%20of%20prospective%20users%20and%20investors.>
6. Що таке whitepaper кріптовалюти? URL: <https://academy.binance.com/uk/articles/what-is-a-cryptocurrency-whitepaper>
7. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937. COM/2020/593 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593>
8. ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯМ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИЗМУ. – К., 2022. – 587 с. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/310/%D0%A0%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5/VirtualAssets.pdf>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Безугла Олена Андріївна, студентка 2 курсу, 24 групи факультету історії і права ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, e-mail: bezuglaya0033elenochka@gmail.com

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені проф. О. І. Процевського ХНПУ ім. Г. С. Сковороди **О. М. Пономаренко**.

Згідно статистичі кожна п'ята сімейна пара не може зачати дитину природним шляхом. Внаслідок чого їм не вдається досягти бажаної мрії – щастя материнства та батьківства. На допомогу таким сім'ям приходять передові наукові технології у сфері медицини – допоміжні репродуктивні технології. Однією з таких технологій є сурогатне материнство, за допомогою якої подружжя (або один з них) можуть стати біологічними батьками дитини, яку виношує сурогатна матір. Досягнення науки у сфері репродуктивних технологій є проривним кроком в області відтворення населення, але застосування таких технологій найчастіше має і оборотну сторону. Так, застосування технологій сурогатного материнства торкається таких чутливих сфер людського життя як мораль, релігія, духовність. Саме тому у правових системах світу існують кардинально відмінні підходи до правового регулювання сурогатного материнства. В одних країнах, до яких відноситься і Україна, застосування сурогатного материнства дозволяється, в інших – забороняється, в третіх – обмежується. Саме тому пошук найбільш оптимального шляху щодо правового регулювання сурогатного материнства є найактуальнішою проблемою сучасної правової науки.

В Україні застосування сурогатного материнства, як одного із способів застосування допоміжних репродуктивних технологій, регулюється СК України, ЦК України, Основами законодавства про охорону здоров'я, а також наказом Міністерства охорони здоров'я України № 787 «Про затвердження порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій від 09.09.2013.

Особливістю сурогатного материнства є те, що до організму сурогатної матері переноситься ембріон (ембріони). Обов'язковими умовами для застосування сурогатного материнства є: по-перше, невикористання біологічного матеріалу сурогатної матері; по-друге, використання біологічного матеріалу обох або одного з батьків-замовників. Таким чином, забезпечується відсутність генетичного зв'язку між сурогатною матір'ю та дитиною, і наявність такого зв'язку між дитиною і батьками-замовниками (одним з них). Така вимога є певною гарантією права батьків-замовників на випадок відмови сурогатної матері передати їм дитину після народження, оскільки відповідно до ст. 121 СК права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому органом державної реєстрації актів цивільного стану. Таким чином, біологічне походження дитини від батьків-замовників є обов'язковою умовою для виникнення у них батьківських прав.

В основі правовідносин щодо застосування сурогатного материнства лежить договір про сурогатне материнство. Сторонами такого договору є *intended parents* (батьки-замовники) та *surrogate mother* (сурогатна мати).

Закон пред'являє певні вимоги щодо жінки, яка може стати сурогатною матір'ю. Сурогатна мати – жінка, яка добровільно проходить процедуру екстракорпорального запліднення. Сурогатною матір'ю може стати дієздатна особа, що досягла 18 років і має власну здорову дитину, а також у

якої немає медичних протипоказань. Жінка має добровільно, письмово оформити заяву сурогатного материнства. Також дозволяється, щоб дитину для майбутніх батьків виношувала близька людина. Наприклад, мати або сестра. Отже, сурогатна мати – це та дієздатна жінка, яка добровільно погодилася виносити генетично чужу дитину, яка після народження буде передана біологічним батькам.

Замовником є подружжя пара, яка звертається за репродуктивною допомогою у випадку, якщо є медичне підтвердження безпліддя. Це обов'язково мають бути особи, які перебувають у шлюбі. Закон не пов'язує можливість стати батьками–замовниками з наявністю у них українського громадянства. Саме таке лояльне відношення українського законодавства щодо виношування дитини сурогатною матір'ю, громадянкою України, для іноземних громадян, робить Україну дуже затребуваною державою на ринку послуг сурогатного материнства. Такий підхід все частіше підвергається критиці. Висловлюються ідеї щодо заборони сурогатного материнства на користь іноземних громадян, оскільки Україна практично позбавлена можливості контролю щодо дитини, яка була народжена в Україні сурогатною матір'ю, передана іноземним батькам та вивезена на кордон. Такий підхід застосовується у ряді країн, де легалізоване сурогатне материнство.

Не врегульованим сьогодні є в Україні також питання щодо можливості бути замовником за договором сурогатного материнства одиною особою або одностатевою парі. Ці питання є досить актуальними і вони потребують вирішення на рівні законодавства.

Прогалиною у правовому регулюванні сурогатного материнства також є відсутність нормативного визначення договору про сурогатне материнство. Безумовно, що у правозастосовчій практиці склалися певні підходи щодо укладення такого договору, але, не викликає сумнівів, що такий договір повинен бути детально врегульований на рівні законодавства. У законі необхідно зазначити права та обов'язки сторін, відповідальність за невиконання обов'язків. Деякі з цих проблем спробували вирішити автори урядового законопроекту № 6475 «Про допоміжні репродуктивні технології (ДРТ)», який був внесений до Верховної Ради у 2022 році. Але, на жаль, їх підхід також складно назвати послідовним. Так, у цьому законопроекті досить детально зазначені права та обов'язки сурогатної матері, але ні прав, ні обов'язків батьків-замовників не закріплено. Не визначається в цьому законопроекті і відповідальність сторін за договором. Таким чином, основні проблеми правового регулювання, які існують зараз, залишаються не вирішеними.

Однією з таких невирішених проблем є наслідки невиконання обов'язків батьків забрати дитину із пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. У ст.143 СК України закріплюється загальнообов'язкове правило, що батьки зобов'язані забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. Наслідки невиконання цього обов'язку закріплені

у ст. 164 СК України, відповідно до якої підставою позбавлення батьківських прав є факт того, що дитину не забрали з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування.

Таким чином, якщо дитину не заберуть батьки-замовники або ж найближчі родичі у строк до шести місяців, то вони позбавляються батьківських прав та дитина буде передана під опіку держави. При цьому жодної привілеї щодо дитини сурогатна матір не має. Навряд чи такий підхід можна вважати справедливим. Вважаю, що необхідно надати право сурогатній матері забрати дитину із пологового будинку і оформити материнство на підставі документів із медичного закладу, що саме вона є жінкою, яка народила цю дитину. Таким чином, будуть захищені і права дитини, і права жінки, яка хоча і не є генетично пов'язаною з дитиною, але яка її виносила та народила.

Усе вищесказане, дає підстави для висновку, що сучасне законодавство України не позбавлене недоліків у сфері правового регулювання сурогатного материнства. Так, відсутнє законодавче визначення сурогатного материнства, не закріплена нормативна конструкція договору про сурогатне материнство, не передбачена відповідальність суб'єктів, не достатньо гарантовані права дитини та сурогатної матері у випадку відмови батьків-замовників забрати дитину із пологового будинку. Усе це породжує багато зловживань та порушень при застосуванні сурогатного материнства, внаслідок чого під загрозою опиняються як права та інтереси дитини, так і всіх інших учасників цих правовідносин.

ЩОДО ВІДМЕЖУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД СТВОРЕННЯ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИХ АБО ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Беляєв Ігор Сергійович, Старший інспектор ВСП УП ГУНП в Харківській області, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: К.ю.н., доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права та процесу, адвокат **Плотнікова А.В.**

Спочатку військового вторгнення Російської Федерації, законодавець був змушений внести зміни до КК України, виділивши певні склади злочинів проти основ національної безпеки України в окрему ст. 111-1 КК України під назвою «Колабораційна діяльність», бажаючи спростити кваліфікацію